

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL DZŪKIJOS NACIONALINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS (RIBŲ IR TVARKYMO PLANŲ) PATVIRTINIMO

2016 m. liepos 11 d. Nr. 740
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 23 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 4 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemą, kurią sudaro Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) aiškinamojo rašto pagrindiniai sprendiniai, Dzūkijos nacionalinio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas ir Dzūkijos nacionalinio parko tvarkymo planas (brėžiniai) (pridedama).

2. Nustatyti, kad Dzūkijos nacionalinio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų plano (brėžinio) dalis ir Dzūkijos nacionalinio parko tvarkymo plano (brėžinio) dalis dėl bendros Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato ribos įsigalioja 2019 m. sausio 1 dieną.

3. Pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. balandžio 29 d. nutarimą Nr. 419 „Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos“ su visais pakeitimais ir papildymais.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Butkevičius

Susisiekimo ministras,
pavaduojantis aplinkos ministrą

Rimantas Sinkevičius

DZŪKIJOS NACIONALINIO PARKO PLANAVIMO SCHEMOS (RIBŲ IR TVARKYMO PLANŲ) AIŠKINAMOJO RAŠTO PAGRINDINIAI SPRENDINIAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dzūkijos nacionalinio parko (toliau – Nacionalinis parkas) planavimo schemą sudaro aiškinamojo rašto pagrindiniai sprendiniai, Nacionalinio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas (toliau – Ribų planas) ir Dzūkijos nacionalinio parko tvarkymo planas (toliau – Tvarkymo planas) (brėžiniai).

2. Ribų plano tikslai yra šie:

2.1. nustatyti Nacionalinio parko ir jo buferinės apsaugos zonos ribas;

2.2. nustatyti Nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonų ribas;

2.3. nustatyti Nacionalinio parko konservacinio funkcinio prioriteto zonų apsaugos tikslus.

3. Tvarkymo plano tikslai yra šie:

3.1. nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir jų reglamentus;

3.2. nustatyti gamtos apsaugos kryptis ir priemones;

3.3. nustatyti kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemones;

3.4. nustatyti rekreacinio naudojimo plėtros kryptis ir priemones;

3.5. nustatyti gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros kryptis.

II SKYRIUS TERITORIJOS FUNKCINIS ZONAVIMAS

4. Nacionaliniame parke pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį ir išsidėstymą, rekreacinio ir gamybinio naudojimo galimybes ir gyvenamųjų vietovių tinklo ypatumus nustatomos šios funkcinio prioriteto zonos (Ribų plano brėžinys):

4.1. konservacinio funkcinio prioriteto zona, kurią sudaro gamtiniai rezervatai ir draustiniai; jų steigimo tikslai yra šie:

4.1.1. Musteikos gamtinio rezervato – išsaugoti natūralų Musteikos upelį ir unikalias miškų ekosistemas su būdingomis augalų, grybų ir gyvūnų rūšimis, Europos Bendrijos svarbos 7140¹ Tarpinių pelkių ir liūnų, 9010 *Vakarų taigos², 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveinėmis, saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių, ypač Šneiderio kirmvabalio, žvilgančiosios riestūnės populiacijomis, lūšies, juodojo gandro, žvirblinės pelėdos, pilkosios meletos, mažosios suktenės, pušinio plokščiavabalio, didžiojo skydvabalio, skaisčiosios raudonpintės buveinėmis ir etaloniniu sėkliniu miškų genofondu;

4.1.2. Povilnio gamtinio rezervato – išsaugoti natūralų, raiškiu dubakloniu tekantį Povilnio upelį, būdingas slėnio miškų ir pelkių ekosistemas su Europos Bendrijos svarbos

¹ Keturių simbolių derinys (pavyzdžiui, 1110) nurodo buveinės tipo kodą, kuris atitinka Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ kodą Europos Sąjungos buveinių interpretavimo vadove (EUR 15/2, 1999).

² Žyma (*) nurodo Europos Bendrijos svarbos prioritetinius buveinių tipus, nustatytus 1992 m. gegužės 21 d. Europos Tarybos direktyvoje 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos.

7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 9010 *Vakarų taigos, 9050 Žolių turtingų eglynų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių, ypač plačialapės klumpaitės populiacija, virgininio varpenio, raudonojo garbenio, ūdros, paprastojo kūjagalvio, didžiojo skydvabalio, tamsiarudės kempinės, rausvosios pintainės buveinėmis;

4.1.3. Skroblaus gamtinio rezervato – išsaugoti Skroblaus upelio ir jo intakų hidrografinę struktūrą ir hidrologinį režimą, unikalų pralaužtinio kanjoninio slėnio gamtinį kompleksą su Europos Bendrijos svarbos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 9010 *Vakarų taigos, 91T0 *Kerpinių pušynų, 91E0 *Aliuvinių miškų buveinėmis, saugomų augalų, gyvūnų ir grybų rūšių, ypač mažosios nėgės, paprastojo kūjagalvio, žvilgančiosios riestūnės populiacijomis, raudonojo garbenio, daugiaskilčio varpenio, raistinės viksvos, raukšlėtosios smėliabitės, kopūstgalvio raukšlio buveinėmis;

4.1.4. Glyno kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti raiškų Glyno ežero dubaklonį ir natūralų Glynupio upelį, akmens amžiaus gyvenviečių sandraupą ir būdingas miškų, pelkių ir vandens ekosistemas su Europos Bendrijos svarbos 7110 *Aktyvių aukštapelkių, 9010 *Vakarų taigos, 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, ligutės, Šneiderio kirmvabalio, kartuolės populiacijomis;

4.1.5. Kapiniškių kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti Skroblaus upelio ištakas, vienkieminio slėninio Kapiniškių kaimo viensėdžių erdvinę struktūrą ir žemėnaudą, etnokultūrinio Margionių kaimo erdvinę ir planinę struktūrą, Margionių akmens amžiaus titnago kasyklų vietą, miškų pievų ir pelkių gamtinį kompleksą su Europos Bendrijos svarbos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 6210 stepinių pievų, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 9010 *Vakarų taigos, 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, saugomų augalų ir gyvūnų rūšių, ypač ūdros, mažosios nėgės, kūjagalvio, didžiojo auksinuko, pelkinės uolaskėlės, dvilapio purvuolio, žvilgančiosios riestūnės, plikažiedžio linlapio populiacijomis, gervės, keturdantės suktenės, taškuotojo melsvio, gauruotosios skolijos, smulkiažiedės bei šalmutosios gegužraibių buveinėmis;

4.1.6. Liškiavos kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti Nemuno vingio ties Liškiavos kaimu kraštovaizdį su panemunės raguvynais, Krūčio upelio slėnio gamtiniu kompleksu, Liškiavos mitologinių akmenų, piliakalnio ir dvarvietės kompleksu, Liškiavos Švč. Trejybės bažnyčios ir dominikonų vienuolyno ansambliu, atvirų šlaitų buveinėmis, unikaliais geomorfologiniais panemunės raguvyno ir Krūčio upelio slėnio kompleksais, Europos Bendrijos svarbos 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 91E0 *Aliuvinių miškų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač ūdros, tulžio, salačio populiacijomis, pietinio ir raudonžiedžio marguolių, smiltyninio ir stepinio melsvių, kardalpio garbenio, vapsvaėdžio buveinėmis;

4.1.7. Lizdų kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti raiškaus moreninio kalvyno kraštovaizdį su Lizdų kaimo erdvine struktūra, paežerinių pelkių kompleksais ir giliais termokarstiniais duburiais, unikaliu Bedugnio ežerėliu ir žemės gelmėse pradingstančiu Bukaverksnio upeliu, Europos Bendrijos svarbos 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7220 Šaltinių su besiformuojančiais tufais buveinėmis, dvilapio purvuolio, raudonpilvės kūmutės populiacijomis, saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių, ypač rudojo peslio, putpelės, kimininio žemlielio, patvankinio pataisiuko, menturlapės ežerutės, melsvojo gencijono buveinėmis;

4.1.8. Lynežerio kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti Lynežerio – būdingo paežerinio šilinių dzūkų kaimo – erdvinę ir planinę struktūrą ir jo aplinkos kraštovaizdį su vertinga Lynelio ežero ekosistema ir būdingomis miškų ekosistemomis su Europos Bendrijos svarbos 2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievų, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 9010 *Vakarų taigos, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač lėlio, lygutės, raudonpilvės kūmutės, vėjalandės šilagėlės populiacijomis, šakotojo varpenio, penkialapio dobilo buveinėmis;

4.1.9. Merkio kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti Merkio ir Skroblaus žemupių slėnių kraštovaizdį su šilinių dzūkų viensėdžių ir kaimų erdvine ir planine struktūra, akmenų ir ankstyvųjų metalų laikotarpio stovyklavietėmis, Lietuvos didžiųjų kunigaikščių dvarvieta Mardasavo kaime, ginkluoto pasipriešinimo įvykių vietomis, Europos Bendrijos svarbos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių, 6120 Karbonatinių smėlynų smiltpievių 6450 Aliuvinių pievų, 9010 *Vakarų taigos buveinėmis, lėlio, lygutės, tulžio, ūdros, mažosios nėgės, kūjagalvio, salačio, didžiojo auksinuko, pleištinės skėtės populiacijomis, vertingas Merkio žemupio pievas su saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač pietinio ir raudonžiedžio marguolių, stepinio ir žalsvojo melsvių, juodosios hesperijos, kamuotojo česnako, Borbašo gvazdiko, Delavinio kelerijos buveinėmis;

4.1.10. Nemuno kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti pralaužtinio Nemuno vidurupio slėnio kraštovaizdį su būdinga panemunių dzūkų viensėdžių ir kaimų erdvine struktūra, akmenų ir ankstyvųjų metalų laikotarpio stovyklavietėmis, geležies amžiaus ir ankstyvųjų istorinių laikų gyvenvietėmis, ginkluoto pasipriešinimo įvykių vietomis, raguvinių slėninių miškų ekosistemomis, Europos Bendrijos svarbos 6430 Eutrofinių aukštųjų žolynų 91E0 *Aliuvinių miškų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 7220 Šaltinių su besiformuojančiais tufais buveinėmis, saugomų gyvūnų rūšių, ypač ūdros, tulžio, salačio, kūjagalvio, kartuolės populiacijomis; jūrinio erelio, rudojo ir juodojo peslių, mažosios žuvėdros buveinėmis;

4.1.11. Subartonių kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti Subartonių kaimo – lietuvių kultūros ir visuomenės veikėjo V. Krėvės-Mickevičiaus (1882–1954) gimtinės – kraštovaizdį su Šarūno ir Balyno kalnais, Gelovinės šventvietėmis, gimtąja V. Krėvės-Mickevičiaus sodyba-muziejumi, V. Krėvės-Mickevičiaus kapu, kitomis su rašytojo gyvenimu ir kūryba susijusiomis vietomis ir objektais, Gelovinės upelio natūralia atkarpa, Europos Bendrijos svarbos 9020 Plačialapių ir mišrių miškų, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač žvilgančiosios riestūnės, raudonpilvės kūmutės populiacijomis, vištvanagio, gervės, didžiosios miegapelės buveinėmis;

4.1.12. Ūlos kraštovaizdžio draustinio – išsaugoti raiškaus Ūlos žemupio slėnio kraštovaizdį su šilinių dzūkų Zervynų, Mančiagirės, Žiūrų, Trakiškių, Paūlių kaimų erdvine ir planine struktūra, akmenų ir ankstyvųjų metalų laikotarpio stovyklavietėmis, ginkluoto pasipriešinimo įvykių vietomis, aktyviomis upės atodangomis, kitomis gamtos ir kultūros paveldo vertybėmis ir būdingomis ekosistemomis, Europos Bendrijos svarbos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 9010 *Vakarų taigos, 91E0 *Aliuvinių miškų, 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač tulžio, lėlio, lygutės, ūdros, mažosios nėgės, kirtiklio, didžiojo auksinuko, vėjalandės šilagėlės populiacijomis, kukučio, lygiažvynio žalčio, kalninės arnikos buveinėmis;

4.1.13. Alkūnės kampo geomorfologinio draustinio – išsaugoti Alkūnės kampo žemyninių kopų masyvą – parabolinių kontinentinių kopų etaloną su būdingomis ekosistemomis, Europos Bendrijos svarbos 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač lėlio, lygutės, Šneiderio kirmvabalio, lututės, vėjalandės šilagėlės populiacijomis, apuoko, lygiažvynio žalčio buveinėmis, Užuožerės miško pušies genetinį medyną;

4.1.14. Dravių kampo geomorfologinio draustinio – išsaugoti Dravių kampo žemyninių kopų masyvą su Žydo kalnu ir būdingomis miškų ekosistemomis, Europos Bendrijos svarbos 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, kurtinio, lėlio, lygutės, lututės, vėjalandės šilagėlės populiacijomis;

4.1.15. Gudelių geomorfologinio draustinio – išsaugoti Panaros terasinės sistemos žemutinę dalį su terasinių tarpurumbių geomorfologine struktūra ir būdinga augalija, saugomų gyvūnų rūšių, ypač juodojo peslio, griežlės buveinėmis;

4.1.16. Marcinkonių geomorfologinio draustinio – išsaugoti Marcinkonių žemyninių kopų masyvą su Dalgialaknio kopa ir būdingomis miškų ekosistemomis, Europos Bendrijos svarbos 2330 Nesusivėrusių žemyninių smiltpievių, 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač kurtinio, lėlio, lygutės, lututės, Šneiderio kirmvabalio, smiltyninio gvazdikio, vėjalandės šilagėlės populiacijomis, šiurkščiosios vanagutės, Gorskio pūtelio buveinėmis;

4.1.17. Merkinės geomorfologinio draustinio – išsaugoti raiškų moreninį Merkinės volą ir reprezentatyvų Dzūkų aukštumų pietinių atšlaičių reljefo etaloną su saugomų gyvūnų rūšių, ypač balinio vėžlio, putpelės, plėšriosios medšarkės buveinėmis;

4.1.18. Pakrikštės geomorfologinio draustinio – išsaugoti Nemuno senslėnio fragmentą su Pakrikštės eroziniu cirkui, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač griežlės, raudonpilvės kūmutės buveinėmis;

4.1.19. Straujos geomorfologinio draustinio – išsaugoti Straujos slėninio dubaklonio struktūrą su raiškiomis erozinėmis formomis, Laujos ežeru ir didelės biologinės įvairovės ekosistemomis, Europos Bendrijos svarbos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 7220 Šaltinių su besiformuojančiais tufais, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų buveinėmis, saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių, ypač ūdros, mažosios nėgės, kūjagalvio, žvilgančiosios riestūnės populiacijomis, vijūno, didžiosios miegapelės, krateriškojo taurūnio, kalninės jonažolės, ovaliosios geldutės buveinėmis;

4.1.20. Šunupio geomorfologinio draustinio – išsaugoti Šunupio kontinentinių kopų masyvą su Europos Bendrijos svarbos 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, tetervino, lėlio, lygutės, ir lututės populiacijomis;

4.1.21. Uciekos geomorfologinio draustinio – išsaugoti erozinius Nemuno slėnio šlaitus su skardžiais, cirkais ir giliais intakų slėniais, Europos Bendrijos svarbos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač juodojo peslio, didžiosios miegapelės, šermuonėlio, ūdros, svogūninės dantažolės, pietinio ir raudonžiedžio marguolių buveinėmis;

4.1.22. Grūdų hidrografinio draustinio – išsaugoti hidrografinę Grūdų upės vagos struktūrą su būdingomis paupių pievų ir miškų ekosistemomis, etnokultūriniu Kašėtų kaimu, Europos Bendrijos svarbos 3260 Upių sraunumų su kurklių bendrijomis, 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač skiauterėtojo tritono, mažosios nėgės, kūjagalvio, didžiojo auksinuko populiacijomis, plačialapės gegūnės, mažosios ir keturdantės suktenių, geltonžiedžio kordulegastro buveinėmis;

4.1.23. Netiesų hidrografinio draustinio – išsaugoti Apsingės ir Kempės upelių bei Netiesų ežerėlių sistemos hidrografinę struktūrą su šaltiniais ir būdingomis ekosistemomis, Europos Bendrijos svarbos 3150 Natūralių eutrofinių ežerų su plūdžių arba aštrių bendrijomis, 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių, 9010 *Vakarų taigos, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 9180 *Griovų ir šlaitų miškų, 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač ūdros, mažosios nėgės, kūjagalvio, didžiojo auksinuko, pelkinės uolaskėlės, dvilapio purvuolio, žvilgančiosios riestūnės populiacijomis, miškinės plikaplaiskės, mažosios suktenės, gervės, jūrinio erelio buveinėmis;

4.1.24. Bakanauskų telmologinio draustinio – išsaugoti pelkinį ežerinį termokarstinės kilmės kompleksą su Europos Bendrijos svarbos 3160 Natūralių distrofinių ežerų, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų buveinėmis, saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių, ypač raudonpilvės kūmutės populiacija, kimininio žemlielio, patvankinio pataisiuko, laplandinio karklo buveinėmis;

4.1.25. Dėlinio telmologinio draustinio – išsaugoti tarpkopiniame Dėlinio dubaklonyje esančių smulkių miško pelkučių su ežerokšniais gamtinę sistemą, Europos Bendrijos svarbos 3160 Natūralių distrofinių ežerų, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 7160 Nekalkingų šaltinių ir

šaltiniuotų pelkių buveines, pelkinės uolaskėlės, kurtinio populiacijas, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač mažosios ir keturdantės suktenių buveines;

4.1.26. Didžiabalės telmologinio draustinio – išsaugoti Didžiabalės pelkinį kompleksą su Europos Bendrijos svarbos 7110 *Aktyvių aukštapelkių, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų buveinėmis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač laplandinio karklo, jūrinio erelio, tikučio, pelkinio satyro ir kitų buveinėmis;

4.1.27. Imškų telmologinio draustinio – išsaugoti Imškų pelkinį kompleksą su Europos Bendrijos svarbos 7110 *Aktyvių aukštapelkių, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 9010 *Vakarų taigos, 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų, 91T0 *Kerpinių pušynų buveinėmis, lūšies, vilko, kurtinio, tetervino, lututės, Šneiderio kirmvabalio, smiltyninio gvazdikio, vėjalandės šilagėlės populiacijomis, saugomų gyvūnų ir augalų rūšių, ypač gyvatėdžio, baltojo kiškio, gervės, penkialapio dobilo buveinėmis;

4.1.28. Subartonių miško botaninio draustinio – išsaugoti Dzūkijos aukštumų geobotaniniam rajonui būdingą miškų etaloną, pasižymintį šiam kraštui išskirtine biologine įvairove ir produktyvumu, Europos Bendrijos svarbos 9010 *Vakarų taigos, 9020 Plačialapių ir mišrių miškų buveines, saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių, ypač juodojo gandro, mažojo erelio rėksnio, didžiosios miegapelės, mažosios suktenės, šakotosios skylėtbudės buveines;

4.1.29. Stėgalios miško pušies genetinio draustinio – išsaugoti Stėgalios miško paprastosios pušies populiacijos genetinę įvairovę;

4.1.30. Musteikos etnokultūrinio draustinio – išsaugoti etnokultūrinio Musteikos kaimo – vieno iš etnografiškai vertingiausių ir geriausiai išlikusių šilinių dzūkų kaimų – planinę ir erdvinę struktūrą, senąjį kelių tinklą, sodybas su etnoarchitektūriniais statiniais, senąsias kapines ir memorialinius paminklus, istorinę žemėnaudą ir etnokultūros tradicijas;

4.1.31. Žiogelių etnokultūrinio draustinio – išsaugoti etnokultūrinio Žiogelių kaimo – vieno iš etnografiškai vertingiausių ir geriausiai išlikusių panemunių dzūkų kaimų – planinę ir erdvinę struktūrą, senąjį kelių tinklą, sodybas su etnoarchitektūriniais statiniais, senąsias kapines, istorinę žemėnaudą ir etnokultūros tradicijas;

4.1.32. Merkinės urbanistinio draustinio – išsaugoti Merkinės miestelio istorinės dalies planinę struktūrą su trikampe aikšte ir į ją sueinančiu kelių tinklu, išlikusius erdvinės struktūros fragmentus su ryškiausia dominante – Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčia, archeologines vertybes – piliakalnį su papiliu ir papėdės gyvenvietę, miesto kultūrinį sluoksnį, viduramžių ir naujųjų laikų kapinynus;

4.2. Nacionalinio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zona, kurią sudaro: Ešerinio, Glyno, Kastinio, Kuleinio, Lizdų, Marcinkonių, Mergelės Akelių, Puvočių ir Randamonių rekreacinės zonos;

4.3. Nacionalinio parko gyvenamojo funkcinio prioriteto zona, kurią sudaro: Marcinkonių, Panaros ir Žeimių kaimai ir Merkinės miestelio šiaurinė dalis;

4.4. Nacionalinio parko ūkinio funkcinio prioriteto zona, kurią sudaro:

4.4.1. miškų ūkio zona – Netiesų, Pakrikštės, Navasodų, Puvočių, Ūlos, Kašėtų, Grybaulios, Jakubiškių, Dūdiškės, Pašilingės, Kemsinės, Margionių, Rudnios, Raitininkų, Lankininkų, Maksimonių, Merkinės, Dubaklonio, Norulių, Viršuroduko, Darželių ir Marcinkonių ūkiniai miškai;

4.4.2. žemės ūkio zona – Merkinės, Norulių, Panaros ir Samūniškių kaimų agrarinės teritorijos;

4.5. Nacionalinio parko ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zona, kurią sudaro miškingos arba agrarinės Dzūkijos nacionalinio parko teritorijos, nepatenkančios į konservacinio, rekreacinio, gyvenamojo ir ūkinio funkcinio prioriteto zonas ir atliekančios rezervatų ir draustinių, vandens telkinių, laukų, pakelių ir reljefo apsaugos funkcijas; jų tikslas – užtikrinti Dzūkijos nacionalinio parko rezervatų ir draustinių, saugomų rūšių ir buveinių, gamtos ir kultūros paveldo vertybių ir vandens telkinių apsaugą, sudarant sąlygas išsaugoti ir gerinti ekologinę kraštovaizdžio struktūrą ir tarpti biologinei įvairovei.

5. Nacionalinio parko buferinės apsaugos zoną sudaro 8 atskiri arealai (iš viso 10 635 hektarai). Jos tikslas – apsaugoti Nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio.

III SKYRIUS

TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS

6. Tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinių apsaugos reglamentų patvirtinimo“, nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.1. konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.1.1. rezervatinių miškų, pievų, pelkių ir smėlynų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KMr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.1.2. rezervatinių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KVR) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.1.3. gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.2. miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.2.1. ekosistemų apsaugos miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (MEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.2.2. rekreacinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus pritaikymo (miško parkų) (MRe) ir intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų) (MRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.2.3. apsauginių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MA) ir bendrojo apsauginio ūkininkavimo (MAb) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.2.4. ūkinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ūkinių miškų (MŪ) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.3. žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.3.1. ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.3.2. rekreacinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus pritaikymo (ŽRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.3.3. apsauginių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) ir bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.3.4. ūkinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – tradicinio gamybinio ūkininkavimo (ŽŪn) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.4. vandens ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.4.1. ekosistemas saugančių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – išsaugančio ūkininkavimo (VEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.4.2. rekreacinių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.4.3. bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.5. kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.5.1. kultūros paveldo požūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo (GEk) ir kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo (GEr) zonos;

6.5.2. rekreacinių miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus (palaikomojo) tvarkymo (GRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

6.5.3. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) ir sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.4. bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) ir intensyvaus tvarkymo (GŪi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.5. rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) ir urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.6. pramoninės-komunalinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – ekstensyviai technogenizuotos aplinkos (NFn) ir intensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų (NFu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

6.5.7. edukacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje – urbanizuotos aplinkos edukacinė (NDu) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

IV SKYRIUS

GAMTOS APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

7. Pagrindinės Nacionalinio parko gamtos apsaugos kryptys yra šios:

7.1. vertingų gamtinių kompleksų ir objektų išsaugojimas;

7.2. biologinės įvairovės išsaugojimas;

7.3. Nacionalinio parko gamtinės ekosistemos stabilumo užtikrinimas stiprinant gamtinio karkaso ekologinį potencialą ir kraštovaizdžio atsparumą;

7.4. pažeistų ar sunaikintų gamtos objektų ir kompleksų atkūrimas;

7.5. ekologinio švietimo plėtra.

8. Vietovėms, atitinkančioms gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, papildomai taikomas Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“, nustatytas veiklos reglamentavimas.

9. Gamtos paveldo objektų naudojimas apribojamas pažintinio lankymo ir ekologinio ugdymo tikslais. Pritaikant gamtines vertybes lankymui, tvarkomi želdiniai, gali būti atliekami kraštovaizdžio kirtimai, įrengiamos saugų lankymą užtikrinančios priemonės: laiptai, takai, apžvalgos aikštelės, atokvėpio vietos, informaciniai stendai, riboženkliai ir kita reikiama įranga.

10. Siekiant išsaugoti ir eksponuoti vertingus gamtinius kompleksus ir objektus:

10.1. tvarkomi, pritaikant pažintiniam turizmui, šie gamtiniai objektai ir kompleksai: Mardasavo, Mančiagirės, Krušonių ir Uciekos skardžiai, Zackagirio ir Grūdų šaltiniai, Raganos, Ūlos takos ir Laumės akmenys;

10.2. vykdant specialiuosius kraštovaizdžio formavimo kirtimus ir šalinant menkaverčius medžius ir krūmus, atveriami:

10.2.1. po vieną kopą Dravių kampo, Alkūnės kampo ir Marcinkonių geomorfologiniuose draustiniuose; šias kopas atverti ir palaikyti, neleidžiant joms užaugti mišku, tikslinga pažintiniu ir ekologiniu požiūriu (sudaromos sąlygos įsikurti specifinėms termofilinėms rūšims ir buveinėms);

10.2.2. vaizdingos kraštovaizdžio apžvalgos vietos, pirmiausia upių ir ežerų pakrantės: Merkio pakrantės aukščiau Skroblaus žiočių, Merkio skardžiai nuo Puvočių–Mardasavo kelio, Merkio ir Nemuno pakrantės prie Merkinės miestelio, Straujos ir Nemuno santaka, Skroblaus ir Merkio santaka, Nemuno pakrantės prie Jonionių akmenų, žemiau Maksimonių kaimo ir ties Levūnų kaimavieta, Nemuno ir Apsingės santaka, Uciekos ir Krušonių skardžiais, Ūlos

pakrantės prie Pauosupės ir Trakiškių stovyklaviečių, Mančiagirės skardžių ir Ūlos akies šaltinio, Grūdų pakrantės žemiau Beržupio žiočių, vakariniame Marcinkonių kaimo pakraštyje, prie Grūdų stovyklavietės ir regykloje aukščiau Kašėtų kaimo, Gilšės ežero pietinė ir rytinė pakrantės, vakarinė Mergelės Akelių ežero pakrantė, Kastinio ežero pakrantės, Ešerinio ežero rytinė pakrantė, regykla prie Balažerio, Marcinkonių tvenkinio pakrantės (prie Girinio pažintinio tako), Pakrikštės slėnio kraštovaizdis nuo kelio Merkinė–Ryliškiai, Liškiavos piliakalnio ir alkakalnio aikštelės ir šlaitai, Bakanauskų pelkės rytinis krantas nuo kelio, Šalcinio (rytiniame Grūdų slėnio šlaite šiauriau Marcinkonių kaimo, prie kelio į Puvočius) prieigos.

11. Siekiant išsaugoti ir didinti Nacionalinio parko biologinę įvairovę:

11.1. palaikomos natūralios pievos, miškapievis, miško aikštelės ir laukymės, šalinant savaime plintančią sumedėjusią augaliją, menkaverčius medžius ir krūmus ir ekstensyviai jas naudojant (ganant ir šienaujant);

11.2. gerinama miško buveinių būklė, didinant negyvos medienos (sausuolių, stuobrių, virtėlių) kiekį, formuojant miško aikšteles, taikant reguliuojamus gaisrus, imituojančius natūralius gamtinius procesus miškuose ir atvirose buveinėse;

11.3. formuojami ornitochoriniai ir entomofiliniai želdiniai;

11.4. įrengiami dirbtiniai lizdai plėšriesiems paukščiams ir juodiesiems gandrums, keliami inkilai uoksiniams paukščiams ir šikšnosparniams;

11.5. stiprinamos ekosistemų apsaugos funkcijos miškuose;

11.6. naikinamos savaime plintančios invazinės rūšys;

11.7. reguliuojama smulkiųjų plėšrūnų (lapių, kiaunių, usūrinių šunų) ir šernų gausa, ypač tetervinių paukščių paplitimo teritorijose;

11.8. taikomos biotechninės priemonės, kurios gausintų kiškių ir stirnų;

11.9. tinkamose vietose, ypač vakarinėje Nacionalinio parko dalyje, įrengiamos kūdros saugomoms roplių ir varliagyvių rūšims.

11.10. tęsiami Stėgalių gamtinio komplekso tvarkymo darbai: tvarkomos ir pritaikomos stumbrų ganymui Stėgalių pievos, vykdomi specialieji kraštovaizdžio formavimo kirtimai Stėgalių kadagyno rytiniame pakraštyje, įrengiamas stumbrynas su aptvarais, stumbryno priežiūrai reikalingais pastatais ir statiniais, stumbrų stebėjimo bokšteliais ir kita Tvarkymo plane pažymėta infrastruktūra, valomi grioviai planuojamo įrengti stumbryno teritorijoje, rekonstruojamas į Stėgalių gamtinį kompleksą ir stumbryną vedantis kelias. Pritaikant stumbryną pažintiniam lankymui ir edukacijai numatoma įrengti stumbrų pažinimo edukacines aikšteles su informaciniais stendais, nukreipiamaisiais ženklais, apžvalgos aikšteles, šalia stumbryno pastatų įrengti automobilių stovėjimo aikštelę.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [143](#), 2018-02-12, paskelbta TAR 2018-02-14, i. k. 2018-02269

11.11. siekiant sudaryti sąlygas statyti stumbryno priežiūrai reikalingus pastatus ir statinius bei tiesti reikiamą inžinerinę infrastruktūrą, numatomas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis Marcinkonių girininkijos 22 miško kvartale išskirtoje urbanizuotos edukacinės aplinkos (NDu) kraštovaizdžio tvarkymo zonoje, taip pat rekonstruojamo miško kelio nuo Marcinkonių iki stumbryno platinimo zonoje ir naujai tiesiamos kabelinės elektros linijos traseje.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [143](#), 2018-02-12, paskelbta TAR 2018-02-14, i. k. 2018-02269

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [478](#), 2018-05-16, paskelbta TAR 2018-05-22, i. k. 2018-08206

12. Siekiant gerinti saugomų rūšių ir buveinių būklę, tvarkomos vertingiausios biologinės įvairovės išsaugojimo požiūriu teritorijos:

12.1. tęsiami buveinių tvarkymo darbai Skroblaus aukštupyje, palaikant 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų buveinių ir jose sutinkamų Europos Bendrijos saugomų rūšių pelkinės

uolaskėlės, dvilapio purvuolio ir žvilgančiosios riestūnės, didžiojo auksinuko populiacijų gerą būklę; šienaujant sausų šlaitų buveines, palaikoma unikali saugomų augalų rūšių įvairovė, taip pat Europos Bendrijos saugomos rūšies plikažiedžio linlapio ir griežtai saugomos rūšies smulkiažiedės gegužraibės populiacijos;

12.2. užtikrinama saugomų rūšių ir buveinių gera būklė Musteikos miške, atkuriant ir palaikant atviras 4030 Viržynų buveines ir 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų buveines, gerinant 9010 *Vakarų taigos ir 91T0 Kerpinių pušynų buveinių būklę, išsaugant kurtinio, tetervino, vėjalandės šilagėlės, smiltyninio gvazdikio ir kitų čia sutinkamų saugomų rūšių populiacijas;

12.3. užtikrinama saugomų rūšių ir buveinių gera būklė Netiesų hidrografiniame draustinyje, atkuriant ir palaikant 7160 Nekalkingų šaltinių ir šaltiniuotų pelkių buveines Kempės upelio slėnyje ir paežerėse, pelkinės uolaskėlės, dvilapio purvuolio ir žvilgančiosios riestūnės populiacijas, griežtai saugomos rūšies miškinės plikaplaiskės augavietę greta Rudnios kaimo, kitų saugomų rūšių populiacijas;

12.4. tvarkomos Merkio žemupio pievų buveinės ties Česukų ir Jablanavo kaimais;

12.5. tvarkomos Kapiniškių kraštovaizdžio draustinio pievų, pelkių, sausų šlaitų buveinės;

12.6. atkuriamos Europos Bendrijos svarbos saugomų paukščių rūšių griežlės, pievinės lingės ir plovinės vištelės veisimosi ir maitinimosi buveinės, palaikoma gera jų apsaugos būklė Grybaulios tvarkomoje teritorijoje (Grybaulios žuvininkystės tvenkiniuose):

12.6.1. planuojama privačios nuosavybės teise valdomus Grybaulios žuvininkystės tvenkinius, pastatus ir kitus inžinerinius statinius paimti visuomenės poreikiams;

12.6.2. planuojama Grybaulios žuvininkystės tvenkinius renatūralizuoti ir pakeisti žemės ūkio paskirties žemės sklypo naudojimo būdą iš specializuotų sodininkystės, gėlininkystės, šiltnamių, medelynų ir kitų specializuotų ūkių žemės sklypų į kitus žemės ūkio paskirties žemės sklypus. Vandens telkinių žemės naudmenos keičiamos į pievas ir natūralias ganyklas, pelkes;

12.6.3 parengiamas Grybaulios tvarkomos teritorijos hidrologinio režimo natūralizavimo projektas, pagal kurį atkuriamas jos hidrologinis režimas. Grybaulios tvarkomoje teritorijoje esantys nereikalingi statiniai ir įrenginiai (pašarų bokštai, įleistuvai, išleistuvai, pralaidos ir kt.) išmontuojami ir pašalinami, išskyrus tuos, kurie pagal hidrologinio režimo natūralizavimo projektą bus rekonstruojami;

12.6.4. atkuriamos ir palaikomos atviros pievos, ganyklos ir šlapynės;

12.6.5. šalinami kraštovaizdį darkantys ir pavojų keliantys apleisti pastatai ir kiti inžineriniai statiniai, išskyrus statinius, kurie bus pritaikyti tvarkomai teritorijai prižiūrėti ir (ar) lankyti.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [312](#), 2023-04-26, paskelbta TAR 2023-05-02, i. k. 2023-08298

13. Saugant gyvybingas saugomų rūšių populiacijas:

13.1. Europos Bendrijos svarbos saugomų rūšių vėjalandės šilagėlės ir smiltyninio gvazdikio augavietėse Varėnos urėdijos Perlojos ir Marcinkonių girininkijų, Druskininkų urėdijos Musteikos ir Randamonių girininkijų miškuose retinamas pomiškis, formuojamos ir palaikomos atviros aikštelės;

13.2. plačialapės klumpaitės augavietėje Netiesų kaime, miškinės plikaplaiskės augavietėje prie Mergelių akelių ežerėlio retinamas pomiškis ir mažinamas medyno skalsumas;

13.3. didžiosios miegapelės buveinėse Subartonių miške ir Uciekos geomorfologiniame draustinyje nevykdomi pagrindiniai kirtimai, išsaugomas lazdynų trakas;

13.4. balinio vėžlio buveinėse Merkinės ir Liškiavos apylinkėse atnaujinamos ar iškasamos naujos kūdros, apsaugomos nuo užžėlimo kiaušiniams dėti tinkamos vietos;

13.5. žalvarnio buvusiose paplitimo vietose Merkinės ir Marcinkonių girininkijose mažinamas kiaušinių skaičius, keliama inkilai, taikant plynus kirtimus formuojamos ir palaikomos atviros miško aikštelės;

13.6. mažosios žuvėdros buveinėje Merkinės saloje iškertami krūmai.

14. Užtikrinant Nacionalinio parko gamtinės ekosistemos stabilumą ir stiprinant gamtinio karkaso ekologinį potencialą:

14.1. didinama Nacionalinio parko miškų biologinė įvairovė ir natūralumas, pirmiausia rytinėje Nacionalinio parko dalyje (teritorijoje tarp geležinkelio ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato);

14.2. stabdomas Sosnovskio barščio, gausialapio lubino ir uosialapio klevo plitimas; Sosnovskio barštį pirmiausia planuojama naikinti Uciekos, Ricielių ir Margionių kaimų apylinkėse, gausialapį lubiną – Margionių ir Grybaulios kaimų apylinkėse, uosialapį klevą – Grybaulios kaimo apylinkėse;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [312](#), 2023-04-26, paskelbta TAR 2023-05-02, i. k. 2023-08298

14.3. palaikomos atviros viržynų, pievų ir smėlynų buveinės, svarbios retiesiems augalams ir gyvūnams, ypač entomofaunai ir paukščiams: Nemuno slėnyje ir šlaituose Liškiavos, Dubaklonio, Merkinės, Maksimonių, Levūnų kaimų apylinkėse; Kuleinio ežero apylinkėse; Ūlos slėnio pievos, pirmiausia Zervynų ir Paūlių kaimų apylinkėse; Merkio žemupio slėnio pievos; Grūdų slėnio pievos, pirmiausia tarp Marcinkonių ir Kašėtų kaimų; Stėgalių pievos, Musteikos kaimo pievos, Musteikos girininkijos viržynais; atviros pievų buveinės tvarkomos šienaujant, ganant ir šalinant savaime plintančią sumedėjusią augaliją, menkaverčius medžius ir krūmus.

15. Siekiant išsaugoti tradicinį Nacionalinio parko kraštovaizdį:

15.1. ieškoma galimybių didinti paramą ūkininkaujantiems nepalankiose vietovėse, tvarkantiems (rekonstruojantiems, remontuojantiems) etnoarchitektūrines sodybas, pastatus ir statinius;

15.2. Nacionaliniame parke, ypač kraštovaizdžio ir etnokultūriniuose draustiniuose, išsaugomos atviros kraštovaizdžio erdvės:

15.2.1. neskatinamas žemės užsodinimas ar užžėlimas mišku;

15.2.2. skatinamas geros agrarinės būklės žemės ūkio naudmenose užtikrinimas, žemės ūkio veiklos apleistose žemėse atkūrimas;

15.2.3. šalinama savaime plintanti sumedėjusi augalija;

15.3. aplink gamybinius pastatus, komunalinius objektus formuojami apsauginiai želdiniai, mažinantys poveikį saugomam ir lankytojų apžvelgiamam kraštovaizdžiui.

16. Siekiant atkurti ūkinės veiklos pažeistus ar sunaikintus Nacionalinio parko gamtos objektus ir kompleksus:

16.1. atkuriamas Stėgalių gamtinis kompleksas: atkuriamas Stėgalių ežerėlio hidrologinis režimas; atkuriamas ir palaikoma 5130 Kadagynų buveinė, gerinama jos struktūra (iškertant buveinėje augančias pušis ir neleidžiant joms atželti); palaikomos atviros pievų buveinės, šalinant medžius ir krūmus, šienaujant;

16.2. baigiama kasyba Jonionių žvyro karjere, jis rekultivuojamas; rekultivuojant karjerą, paliekamos ir palaikomos atviros aikštelės ir dalis pietinių šlaitų, taip sudaromos sąlygos termofilinėms rūšims ir buveinėms;

16.3. rekultivuojama kasybos pažeista teritorija į pietus nuo Margionių kaimo (ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonoje);

16.4. formuojami apsauginiai želdiniai Panaros ir Norulių žemės ūkio funkcinio prioriteto zonose ir aplink gamybinius objektus šiaurinėje Merkinės miestelio dalyje;

16.5. sureguliuota Grūdų vidurupio atkarpa (Darželių kaime, ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonoje), Pašilingės upelio vidurupys ir žemupys (ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonoje) paliekami savaiminei renatūralizacijai;

16.6. parengiamas sureguliuotos Grūdų aukštupio ruožo (įskaitant Grybaulios I tvenkinį Nacionalinio parko buferinės apsaugos zonoje) renatūralizacijos galimybių vertinimas.

Papildyta papunkčiu:

17. Plėtojant ekologinį švietimą:
 - 17.1. įrengiama gamtos mokykla Marcinkonių kaime (buvusiose Nacionalinio parko direkcijos patalpose);
 - 17.2. plėtojamas ekologinio švietimo centras Darželių kaime;
 - 17.3. įrengiama gamtinė lauko ekspozicija Marcinkonių kaime, prie Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato lankytojų centro;
 - 17.4. plėtojama retųjų ir vaistinių augalų ekspozicija Liškiavos kaime – kraštovaizdžio kirtimais atveriami Krūčiaus slėnio šlaitai, ekspozicijos reikmėms statomas nesudėtingas pastatas.

V SKYRIUS

KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

18. Nacionalinio parko kultūros vertybių apsaugos kryptys yra šios:
 - 18.1. kultūros vertybių išsaugojimas vietoje;
 - 18.2. sunykusių kultūros vertybių ar jų dalių atkūrimas;
 - 18.3. kultūros vertybių tvarkyba.
19. Pagrindinė nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos kryptis – išsaugojimas vietoje, ypač daug dėmesio skiriant apsaugai nuo vizualinės taršos, ryšio su aplinka išsaugojimui ir stiprinimui ir pritaikymui lankyti.
20. Numatoma atkurti šias kultūros vertybes ar jų elementus:
 - 20.1. medinius kaimų kryžius, pirmiausia – Šventų Eglių vietovėje buvusį Marcinkonių kaimo kryžių;
 - 20.2. V. Krėvės-Mickevičiaus sodybos pastatus (svirną, tvartą, klojimą).
21. Siūloma tvarkyti ir pritaikyti pažintiniam lankymui kultūros vertybių požymių turinčius objektus, pažymėtus Tvarkymo plano brėžinyje.
22. Nacionaliniame parke į Kultūros vertybių registrą įrašytos kultūros vertybės tvarkomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, atsižvelgiant į apsaugos tikslus ir režimus (jeigu nustatyti), naudojimo ir pritaikymo lankyti galimybes. Kultūros vertybių požymių turintys objektai ir vietovės tvarkomi atsižvelgiant į naudojimo ir pritaikymo lankyti galimybes:
 - 22.1. Archeologinio ir mitologinio kultūros paveldo vertybės – piliakalniai, alkakalniai, akmens amžiaus stovyklos ir senovės gyvenvietės, dvarvietės, kapinynai, senkapiai, pilkapiai, mitologiniai akmenys, šventvietės – tvarkomos taikant reguliuojamos apsaugos režimą (KOr). Šios vertybės gali būti naudojamos pažintiniam turizmui ir visuomeniniams renginiams. Pritaikant archeologinio ir mitologinio kultūros paveldo vertybes lankyti, tvarkomi želdiniai, gali būti atliekami kraštovaizdžio formavimo kirtimai, įrengiama saugų ir vertybei nežalingą lankymą užtikrinanti infrastruktūra: laiptai, takai, sustojimo ir atokvėpio vietos. Pirmiausia turi būti tvarkomi ir pritaikomi pažintiniam turizmui šie archeologinio ir mitologinio kultūros paveldo objektai: Merkinės archeologinių vertybių kompleksas (piliakalnis su papiliu, kapinynas, šventvietė), Margionių akmens amžiaus titnago kasykla, Mardasavo dvarvietė, Krikštonių pilkapiai, Subartonių miške esantys Balyno ir Šarūno kalnai, Ūžuolu vadinamos šventvietės Gelovinės ežero šiaurinėje ir pietinėje pakrantėse, Liškiavos Raganos ir Laumės akmenys, Randamonių Kunigės šaltinis.
 - 22.2. Architektūrinio ir inžinerinio kultūros paveldo vertybės ir istoriniai želdynai – architektūriniu ar inžineriniu požiūriu vertingi statiniai, pastatai ir pastatų kompleksai ar jų liekanos, Krušonių ir Uciekos dvarų sodybų želdinių ir alėjų fragmentai, Vazos namas Merkinėje, Merkinės tiltas, Merkinės (Straujos) malūno vieta, senkelių atkarpos, geležinkelio pralaidos ties Marcinkonimis, Marcinkonių siaurojo geležinkelio sankasa, Merkinės miesto stulpai, plento sargo namas Ilgininkų kaime – tvarkomos taikant reguliuojamos apsaugos

režimą. Šiuose objektuose atliekami nustatyta tvarka suplanuoti ir suderinti tvarkybos ir (arba) atkūrimo darbai, vertybės pritaikomos visuomenės poreikiams, pirmiausia pažintiniam turizmui.

22.3. Etnografiniai kaimai tvarkomi taikant kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo (GEk), kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo (GEr) ar sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) režimus. Zervynų kaimo gyvenvietė (unikalus kodas Kultūros vertybių registre – 10305) saugoma ir tvarkoma pagal nustatyta tvarka patvirtintą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialųjį planą. Pirmiausia turi būti tvarkomi ir pritaikomi pažintiniam turizmui vertingiausi – Zervynų, Musteikos, Dubininko, Kašėtų, Lynežerio, Žiogelių, Margionių – etnokultūriniai kaimai. Tvarkant etnokultūrinius kaimus, mišku apaugančiose naudmenose skatinama atkurti atvirą tradicinį kraštovaizdį, šalinant sumedėjusią augaliją, ganant ir šienaujant. Numatoma įamžinti išnykusių Levūnų ir Kliučėvo kaimų vietas.

22.4. Istorinio ir memorialinio kultūros paveldo vertybės – Lietuvos laisvės kovas menančios vietos, žydų žudynių ir užkasimo vietos, Pirmojo pasaulinio karo karių kapai, Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vietos, senosios žydų kapinės, senosios kaimų kapinės, kapai, paminklai, iškilią krašto asmenybes menančios vietos, istoriniai pastatai ir sodybos, demarkacinės linijos ruožas ties Uciekos kaimu – tvarkomos taikant reguliuojamos apsaugos režimą (KOr). Šiose vertybėse tvarkomi želdynai, kuriama ir (arba) plėtojama pažintiniam lankymui būtina infrastruktūra. Pirmiausia turi būti tvarkomi ir pritaikomi pažintiniam turizmui Lietuvos partizanų vadavietė Kasčiūnų kaime, Lietuvos partizanų žeminės prie Lankininkų kaimo, Lietuvos partizanų žeminės ir atokvėpio vieta Subartonių miške, Lietuvos partizanų žeminės vieta prie Cimoniūnų kaimo, Dainavos apygardos partizanų pagerbimo sąskrydžio vieta prie Viršurodukio kaimo (miško aikštelė – apdovanojimo vieta ir Antano Volungevičiaus-Desanto sodybvietė), Musteikos pradžios mokykla, Lenkijos okupuoto Vilniaus krašto demarkacinės linijos ruožas ir buvusio sargybos posto vieta prie Uciekos kaimo, Merkinės miestelio žydų senosios kapinės, Liškiavos kaimo žydų senosios kapinės, Pirmojo pasaulinio karo vokiečių karių kapinės Česukų kaime ir prie Mergelės Akelių ežero.

22.5. Urbanistinis kultūros paveldas – Merkinės miestelio istorinė dalis – tvarkomas taikant kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo (GEr) režimą, išskyrus Merkinės piliakalnį su papiliu, kuris tvarkomas taikant reguliuojamos apsaugos režimą (KOr).

22.6. Nekilnojamosios dailės kultūros paveldo vertybės – kryžiai, paminklai, skulptūros, koplytstulpiai, koplytėlės, stogastulpiai – tvarkomos pritaikant jas pažintiniam turizmui. Šioje vertybių grupėje kuriama ir (arba) plėtojama pažintiniam lankymui būtina infrastruktūra. Būtina toliau tvarkyti ir restauruoti kaimų kryžius, etnografinių kaimų kapinių medinius kryžius ir paminklus. Pirmiausiai turėtų būti tvarkomi ir restauruojami Lynežerio kaimo kapinių mediniai kryžiai ir paminklai, Zervynų kaimo kryžius, Dubininko kaimo aikštės kryžius, Uciekos kaimo pakelės kryžius.

23. Kultūros paveldui eksponuoti ir populiarinti numatoma:

23.1. pastatyti tradicinių amatų centrą prie Mergelių Akelių ežero;

23.2. plėtoti Musteikos kaimo drevinės bitininkystės ekspoziciją;

23.3. pastatyti tradicinę dzūkų sodybą Musteikos kaime;

23.4. atkurti Marcinkonių vandens malūną;

23.5. tvarkyti etnografinę sodybą-muziejų Marcinkonių kaime: tvarkyti sodybos želdinius, suformuoti kiemą, atkurti tvartą;

23.6. įkurti Nemuno (sielininkystės) muziejų arba muziejinę ekspoziciją Žiogelių kaime, naudojant buvusius medienos sandėlių ir medžio apdirbimo pastatus;

23.7. įkurti lietuviškos mokyklos muziejų arba muziejinę ekspoziciją viename iš išlikusių pradinių mokyklų pastatų (Musteikos, Kapiniškių, Margionių arba Lynežerio kaimuose);

23.8. atkurti Antano Volungevičiaus-Desanto sodybą Viršurodukio miške, sodyboje įrengti regioninį Pietų Lietuvos laisvės kovų informacinį centrą;

23.9. atkurti tradicinę grybų džiovyklą Zervynų kaime (Vilkinių kampe).

24. Kultūros paveldo objektų, jų teritorijų ir vietovių – kultūrinių draustinių ir jų apsaugos zonų – apsaugą, tvarkybą ir naudojimą reglamentuoja kultūrinių draustinių nuostatai, apsaugos reglamentai ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kurie rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėse nustatytais reikalavimais, taip pat Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu ir Dzūkijos nacionalinio parko apsaugos reglamentu. Tvarkymo planas nenustato ir nekeičia nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijų ir apsaugos zonų.

VI SKYRIUS

REKREACINIO NAUDOJIMO KRYPTYS IR PRIEMONĖS

25. Nacionalinio parko rekreacinio naudojimo plėtros kryptys yra šios:

25.1. pažintinio turizmo plėtra įrengiant pažintinio turizmo trasas ir takus, saugant ir eksponuojant tradicinį kaimišką ir gamtinį kraštovaizdį, gamtos ir kultūros paveldo vertybes, gyvąsias kultūrines tradicijas ir raiškas, plėtojant gamtines ir kultūrines ekspozicijas;

25.2. turizmo plėtra plėtojant esamus, statant ir įrengiant naujus rekreacinės infrastruktūros objektus Tvarkymo plane numatytose vietose.

26. Nacionalinio parko rekreacinio naudojimo nuostatos yra šios:

26.1. Nacionalinio parko rekreacinio naudojimo sistema pažintinio turizmo maršrutais sujungiama su Druskininkų ir Varėnos miestais;

26.2. rekreacinė infrastruktūra plėtojama rekreacinio funkcinio prioriteto zonose; kitose Nacionalinio parko dalyse kuriama pažintinio turizmo infrastruktūra;

26.3. rekreacinės paslaugos koncentruojamos Merkinės miestelyje, Marcinkonių ir Puvočių kaimuose;

26.4. Nacionalinio parko draustiniuose plėtojamas pažintinis turizmas – įrengiamos automobilių ir dviračių turizmo trasos, pėsčiųjų pažintiniai ir mokomieji takai, trumpalaikio poilsio vietos, privažiavimai ir priejimai prie lankomų objektų, apžvalgos aikštelės, mažieji kraštovaizdžio architektūros statiniai;

26.5. stovyklavietės, kempingai, rekreaciniai pastatai ir kompleksai įrengiami ir statomi tik Tvarkymo plane numatytose vietose;

26.6. prie pažintinio turizmo trasų, takų ir lankomų objektų prireikus gali būti įrengiamos ir statomos automobilių stovėjimo aikštelės, trumpalaikio poilsio vietos, apžvalgos aikštelės ir mažieji kraštovaizdžio architektūros statiniai.

27. Nacionalinio parko rekreacinio funkcinio prioriteto zonose Tvarkymo plane nustatytose vietose numatoma:

27.1. Mergelės Akelių rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – gerinti poilsiavietės ir stovyklavietės įrangą, įrengti kempingą ir miško parką, pastatyti tradicinių amatų centrą ir poilsio kompleksą;

27.2. Marcinkonių rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – plėsti poilsiavietę ir gerinti jos įrangą, įrengti miško parką;

27.3. Kastingio, Glyno ir Ešerinio rekreacinio funkcinio prioriteto zonose – gerinti stovyklaviečių įrangą, įrengti miško parkus;

27.4. Kuleinio rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – gerinti rytiniame ežero krante esančios stovyklavietės įrangą, įrengti stovyklavietę prie Nemuno vandens turistams, miško parką;

27.5. Lizdų rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – įrengti stovyklavietę, pastatyti poilsio kompleksą, plėtoti rekreacinę infrastruktūrą, teikti kaimo turizmo paslaugas;

27.6. Puvočių rekreacinio funkcinio prioriteto zonoje – gerinti stovyklavietės ir poilsiavietės įrangą (šiauriniame kaimo pakraštyje), įrengti kempingą (pietvakariniame kaimo

pakraštyje), Puvočių kaime plėtoti rekreacinę infrastruktūrą, teikti kaimo turizmo, turistų aptarnavimo paslaugas.

28. Nacionalinio parko pažintinio turizmo sistemą sudaro įvairaus dydžio ir pobūdžio pažintinio turizmo trasos ir takai, lankomi paveldo objektai, lankymui ir poilsiui skirta rekreacinė infrastruktūra (atokvėpio vietos, apžvalgos aikštelės, poilsiavietės, stovyklavietės). Nacionaliniame parke prioritetas teikiamas dviračių, pėsčiųjų ir vandens turizmui.

29. Ties įvažiavimais į Nacionalinį parką numatoma įrengti „parko vartus“ – sustojimo ir trumpalaikio poilsio vietas su informaciniais stendais, kuriuose pateikiama informacija apie Nacionalinio parko vertybes ir lankymo galimybes. „Parko vartus“ siūloma įrengti Margionių ir Randamonių kaimuose (atvykstantiesiems nuo Druskininkų), Mančiagirės ir Purplių kaimuose (atvykstantiesiems nuo Varėnos), Subartonių kaime (atvykstantiesiems nuo Alytaus) ir Jonionių kaime (atvykstantiesiems nuo Lazdijų ir Veisiejų).

30. Marcinkonių kaime prie Nacionalinio parko lankytojų centro numatoma įrengti stovėjimo aikštelę mobiliesiems nameliams, suteikti galimybę juose stovyklaujantiems turistams naudotis elektra, vandeniu ir lankytojų centre teikiamomis paslaugomis.

31. Autoturizmo ir dviračių turizmo trasos ir takai įrengiami pritaikant ir pagerinant esamus kelius. Dviračių turizmo trasos ir pėsčiųjų pažintiniai takai turi kuo mažiau sutapti su intensyviai naudojamais automobilių keliais. Dviračių turizmui tikslinga panaudoti apleistas senkelių atkarpa, Marcinkonių siaurojo geležinkelio pylimą, vadinamą Prancūzkeliu.

32. Numatomos Nacionalinio parko autoturizmo trasos (Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtos indeksais A1-A12):

32.1. autoturizmo trasos „Nemuno kelias“ atkarpa (A1): Druskininkai–Grūtas–Ucieka–Merkinė–Subartonys–Alytus;

32.2. autoturizmo trasos „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“ atkarpa (A2): Druskininkai–Grūtas–Ucieka–Puvočiai–Kašėtos–Marcinkonys–Zervynos–Varėna;

32.3. autoturizmo trasos „Dainavos žiedas“ atkarpa (A3): Druskininkai–Liškiava–Merkinė–Puvočiai–Marcinkonys–Mančiagirė–Zervynos–Rudnia;

32.4. autoturizmo trasos „Čiurlionio kelias“ atkarpa (A4): Druskininkai–Grūtas–Ucieka–Merkinė–Purpliai–Perloja;

32.5. autoturizmo trasa Merkinė–Ryliškiai–Merkinė (A5): Merkinė–Ryliškiai–Druskininkai (kaimas)–Netiesos–Maksimionys–Merkinė; galima papildoma atkarpa į Lizdus;

32.6. autoturizmo trasa Marcinkonys–Puvočiai–Merkinė (A6): Marcinkonys–Kašėtos–Puvočiai–Trasninkas–Dubininkas–Merkinė;

32.7. autoturizmo trasa (A7) Merkinė–Subartonys–Samūniškės–Merkinė;

32.8. autoturizmo trasa Merkinė–Druskininkai–Marcinkonys (A8): Merkinė–Panara–Gudeliai–Žeimiai–Liškiava–Druskininkai–Latežeris–Margionys–Marcinkonys–Merkinė;

32.9. autoturizmo trasa Marcinkonys–Rudnia–Marcinkonys (A9): Marcinkonys–Zervynos–Pauosupė–Rudnia–Lynežeris–Marcinkonys; alternatyva: nuo Rudnios į Lynežerį galima važiuoti per Krokšlį;

32.10. autoturizmo trasa Marcinkonys–Puvočiai–Marcinkonys (A10): Marcinkonys–Zervynos–Žiūrai–Trakiškiai–Puvočiai–Marcinkonys;

32.11. autoturizmo trasa Marcinkonys–Kabeliai–Marcinkonys (A11): Marcinkonys–Grybaila–Musteika–Kabeliai–Margionys–Darželiai–Marcinkonys;

32.12. autoturizmo trasa Marcinkonys–Druskininkai (A12): Marcinkonys–Margionys–Kapiniškiai–Šunupis–Ucieka–Randamonys–Žiogeliai–Druskininkai.

33. Nacionalinio parko dviračių turizmo trasų sistemą sudaro tarpusavyje susijungiančios dviračių turizmo trasos ir atkarpos (Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtos indeksais D1-D12):

33.1. EuroVelo 11 koridoriaus „Rytų Europos takas“ atkarpa (D1): Druskininkai–Latežeris–Margionys–Marcinkonys–Puvočiai–Merkinė–Mergelių Akelės–Nedzingė; ši trasa Nacionaliniame parke sutampa su Alytaus apskrities turizmo ir rekreacijos plėtos

specialiajame plane pažymėtomis nacionalinio lygmens pagrindine ir tranzitine dviračių turizmo trasomis;

33.2. „Dzūkijos dviračių žiedo“ atkarpa (D2): Druskininkai–Liškiava–Merkinė–Puvočiai–Marcinkonys–Lynežeris–Zervynos–Žiūrai–Varėna;

33.3. pietinė Dainavos girios dviračių turizmo trasa (D3): Marcinkonys–Darželiai–Kapiniškės–Margionys–Musteika–Marcinkonys (apie 36 kilometrus);

33.4. šiaurinė Dainavos girios dviračių turizmo trasa (D4): Marcinkonys–Lynežeris–Zervynos–Mančiagirė–Žiūrai–Dalgialaknis–Marcinkonys (apie 40 kilometrų); alternatyvos: nuo Lynežerio į Zervynas galima važiuoti pro Rudnią ir Pauosupę; nuo Marcinkonių į Zervynas galima važiuoti pro Stėgalių gamtinį kompleksą (neužsukant į Lynežerį);

33.5. Čepkelių dviračių turizmo trasa (D5): nuo Marcinkonių pro Alkūnės kampo geomorfologinį draustinį važiuojama iki Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato, atgal grįžtama siaurojo geležinkelio pylimu, vadinamuoju Prancūzkeliu (apie 16 kilometrų);

33.6. Merkinės–Marcinkonių dviračių turizmo trasa (D6): Merkinė–Česukai–Trasninkas–Puvočiai–Kašėtos–Marcinkonys (apie 23 kilometrus);

33.7. Merkinės–Varėnos dviračių turizmo trasa (D7): Merkinė–Lankininkai–Puvočiai–Mardasavas–Žiūrai (apie 24 kilometrus), toliau pro Lavysio ežerą važiuojama Varėnos link;

33.8. Merkinės–Uciekos–Druskininkų dviračių turizmo trasa (D8): Merkinė–Česukai–Ucieka–Randamonys–Žiogeliai–Grūtas (apie 25 kilometrus), toliau važiuojama į Druskininkus;

33.9. Druskininkų–Liškiavos–Merkinės dviračių turizmo trasa (D9): Druskininkai (Baltašiškė)–Gailiūnai–Liškiava–Žeimiai–Gudeliai–Dubaklonis–Merkinė (apie 26 kilometrus); į trasą tikslinga įtraukti vaizdingus Kreisos upelio klonius ir Raganos akmenį;

33.10. Merkinės–Subartonių dviračių turizmo trasa (D10): Merkinė–Pakelinio ežeras–Subartony–Samūniškės–Ešerinio ežeras–Zakavoliai–Merkinė (apie 15 kilometrų); į trasą tikslinga įtraukti Vincuko ažuolą, Gelovinės šventvietę, Lietuvos partizanų atokvėpio vietą, Balyno ir Šarūno kalnus;

33.11. Merkinės–Lizdų dviračių turizmo trasa (D11): Merkinė–Ešerinio ežeras–Baležeris–Apsingė–Veismūnai–Ryliškiai–Klepočiai–Lizdai–Miežionys–Druskininkų kaimas–Netiesos–Maksimony–Zakavoliai–Merkinė (apie 38 kilometrus);

33.12. Uciekos–Margionių dviračių turizmo atkarpa (D12), jungianti Merkinės–Druskininkų ir Dainavos girios dviračių turizmo trasas: Ucieka–Šunupis–Kapiniškės–Margionys (apie 15 kilometrų).

34. Numatoma įrengti šiuos Nacionalinio parko pėsčiųjų pažintinius ir mokomuosius takus (Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtus indeksais P4-P7):

34.1. Skroblaus pažintinį taką (P4) Kapiniškių kraštovaizdžio draustinyje (apie 7 kilometrus), į kurį tikslinga įtraukti Margionių kaimą, Skroblaus versmes, Kalnuočių kopą (apžvalgos bokštą);

34.2. Jonionių pažintinį taką (P5) nuo Merkinės tilto palei Nemuną iki Siuvėjo rėvos ir Jonionių akmenų (apie 3,3 kilometro);

34.3. Merkinės pažintinį taką (P6): Merkinės lankytojų centras–kraštotyros ir genocido muziejus–bažnyčia–apžvalgos bokštas–piliakalnis–kapinynas–Merkinės žydų senosios kapinės–Merkinės žydų žudynių ir užkasimo vieta–šventvietė, vadinama Kukumbalių–lankytojų centras (apie 5 kilometrus), į kurį tikslinga įtraukti Nemuno ir Straujos santaką ir Straujos žemupio slėnį;

34.4. Liškiavos pažintinį taką (P7), jungiantį Liškiavos piliakalnį, bažnyčios ir vienuolyno ansamblį, senąsias žydų kapines, retųjų ir vaistinių augalų ekspoziciją, Krūčiaus upelio slėnį (apie 3,6 kilometro).

35. Centrinėje Nacionalinio parko dalyje numatoma įrengti specializuotą istorinę dviračių ir pėsčiųjų trasą „Lietuvos partizanų takais“: Puvočiai–Mardasavas–Glyno ežeras–Lankininkai–Kasčiūnai–Roduka–Viršurodukis–Dubaklonis–Puvočiai (apie 32 kilometrus); ši trasa gali būti suskaidyta į dvi mažesnes – šiaurinę ir pietinę.

36. Nacionaliniame parke vandens turizmas plėtojamas tik šiomis trasomis (Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtos indeksais V1-V3):

36.1. Ūlos vandens turizmo trasa (V1); turistų srautas šioje trasoje ribojamas siekiant mažinti neigiamą poveikį upės ekosistemai ir išsaugoti retas rūšis;

36.2. Merkio vandens turizmo trasa (V2);

36.3. Nemuno vandens turizmo trasa (V3); šioje trasoje leidžiama plaukti motorizuotomis vandens transporto priemonėmis; šiuo metu garlaiviu plaukiama nuo Druskininkų iki Liškiavos, plaukimo garlaiviu turistinį maršrutą siūloma pratęsti iki Žiogelių ir Merkinės.

37. Siekiant gerinti kraštovaizdžio apžvalgos sąlygas, numatoma:

37.1. pastatyti apžvalgos bokštą Merkinės miestelyje;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [143](#), 2018-02-12, paskelbta TAR 2018-02-14, i. k. 2018-02269

37.2. pritaikyti apžvalgai priešgaisrinį bokštą Margionių kaime (ant Kalnuočių kopos);

37.3. įrengti apžvalgos aikštelę neįgaliesiems Merkinės miestelyje (Bakšio gatvės gale Merkinės piliakalniui, Nemuno–Merkio ir Nemuno–Stangės santakoms apžvelgti);

37.4. įrengti apžvalgos aikšteles ant Grūdų skardžio (Dziackagirio pažintiniame take), Merkio ir Ūlos santakoje, prie Merkio (tarp Mardasavo ir Puvočių, taip pat virš atodangos Bingelių kaime), ant Krušonių skardžio, prie Baležerio, virš Pakrikštės senslėnio (Veismūnų kaime), prie Lizdų ežero, prie Nemuno Miežionių kaime, žemiau Nemuno ir Straujos santakos, dešiniajame Nemuno krante (Maksimonių kaime), Stėgalių gamtiniame komplekse, šalia atkurto Stėgalių ežerėlio.

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [143](#), 2018-02-12, paskelbta TAR 2018-02-14, i. k. 2018-02269

38. Skroblaus gamtiniame rezervate esantys gamtos ir kultūros paveldo objektai – Rudnios pietinis ir šiaurinis kalvaragiai, Rudnios sufozinis cirkas, šaltinis Kubilnyčia, Aukštagirio sufozinis cirkas ir šaltinis, Maždzeraus šaltiniai, G. Didelytės ąžuolas, J. Vitkaus-Kazimieraičio vadavietė – gali būti lankomi pažintiniais ir mokomaisiais tikslais, lydint Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcijos darbuotojams.

VII SKYRIUS

GYVENAMŲJŲ VIETŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS

39. Pagrindinė gyvenviečių ir infrastruktūros plėtros Nacionaliniame parke kryptis – kompaktiškai užstatytų kaimų ir Merkinės miestelio plėtojimas ir infrastruktūros gerinimas siekiant patenkinti vietos gyventojų ir lankytojų reikmes.

40. Visuose kompaktiškai užstatytuose Nacionalinio parko kaimuose ir Merkinės miestelyje gali būti įrengiami šiuolaikinę technologijos lygį atitinkantys inžineriniai tinklai, gerinama kelių, gatvių, aikščių ir kiemų danga. Likusioje teritorijoje pirmenybė teikiama individualioms vandens tiekimo ir nuotekų utilizavimo sistemoms. Prioritetas teikiamas inžinerinei įrangai, kuo mažiau keičiančiai tradicinę gyvenvietės vaizdą ir esamą kraštovaizdžio pobūdį. Siūloma pakeisti orines elektros perdavimo linijas požeminiais kabeliais, pirmiausia kraštovaizdžio ir etnokultūrinuose draustiniuose.

41. Plėtoti miestelį ir kaimus, tankinti užstatymą galima ekstensyvaus rekreacinio tvarkymo (GRe), sugriežtinto geoekologinio ir vizualinio reguliavimo (GAe, GAi), ekstensyvaus ir intensyvaus bendrojo tvarkymo (GŪe, GŪi) miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonose. Merkinės miestelio plėtra numatoma šiaurės kryptimi gyvenamojo funkcinio prioriteto zonoje. Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtose teritorijose (Puvočių kaimo vakariniame ir rytiniame pakraščiuose, Žiūrų kaimo rytinėje dalyje, Mančiagirės kaimo centrinėje dalyje ir Merkinės miestelio šiaurės vakariniame pakraštyje)

naujos sodybos gali būti kuriamos tik pagal parengtą ir patvirtintą pažymėtos teritorijos detalų planą ar žemės sklypų konsolidacijos projektą.

42. Naujos sodybos gali būti kuriamos:

42.1. Tvarkymo plano 41 punkte nurodytose kraštovaizdžio tvarkymo zonose;

42.2. Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtose buvusių ir numatomų sodybų vietose;

42.3. Panaros, Norulių ir Samūniškių žemės ūkio funkcinio prioriteto zonose esančiuose ne mažesniuose kaip 0,5 hektaro žemės ūkio paskirties sklypuose.

43. Nacionaliniame parke esantys stambesnių transporto (valstybinės reikšmės kelių) ir inžinerinės infrastruktūros objektų sklypai tvarkomi pagal atliekamų funkcijų, technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus. Siekiama gerinti bendrojo naudojimo kelius – prireikus pritaikyti juos pažintiniam turizmui. Tvarkant Nacionalinio parko kelius, pirmenybė teikiama Tvarkymo plane pažymėtomis atkarpoms ir numatomų pažintinio turizmo maršrutų ir privažiavimų prie lankomų objektų įrengimui. Siūlomos pirmiausia tvarkyti kelių atkarpos:

43.1. privažiavimas prie numatomo Merkinės apžvalgos bokšto (apie 0,4 kilometrus);

43.2. privažiavimas prie Česukų kaimo (apie 2,5 kilometro);

43.3. privažiavimas nuo Merkinės–Druskininkų kelio iki Viršuroduko kaimo – numatomo regioninio Pietų Lietuvos laisvės kovų informacinio centro (apie 4 kilometrus);

43.4. privažiavimas prie Mergelės Akelių stovyklavietės (apie 0,7 kilometro);

43.5. privažiavimas prie Ešerinio stovyklavietės (apie 0,2 kilometro);

43.6. privažiavimas prie Pauosupės stovyklavietės (apie 0,3 kilometro);

43.7. privažiavimas prie Kuleinio rekreacinio prioriteto zonos (apie 1,3 kilometro);

43.8. privažiavimas prie numatomos Pakrikštės apžvalgos aikštelės (apie 0,1 kilometro);

43.9. privažiavimas iki Maksimonių (Šilų) kaimo, kuriame puoselėjami senieji amatai ir tautodailė (apie 1 kilometrą);

43.10. kelias nuo Marcinkonių iki Čepkelių pažintinio tako pradžios (autoturizmo ir dviračių turizmo trasos atkarpa, apie 3,8 kilometro);

43.11. dviračių turizmo trasos atkarpa iki bitininkystės pažintinio tako (apie 0,5 kilometro);

43.12. kelias Margionys–Šunupis (autoturizmo ir dviračių turizmo trasos atkarpa, apie 10 kilometrų);

43.13. dviračių turizmo trasos atkarpos tarp Merkinės, Česukų ir Žiogelių kaimų;

43.14. kelias tarp Netiesų ir Druskininkų kaimų (autoturizmo ir dviračių turizmo trasų atkarpa, apie 4,5 kilometro).

43.15. privažiavimas iki Stėgalių gamtinio komplekso ir planuojamo įrengti stumbryno (apie 4,8 kilometro).

Papildyta papunkčiu:

Nr. [143](#), 2018-02-12, paskelbta TAR 2018-02-14, i. k. 2018-02269

44. Siekiant pagerinti vietos gyventojams ir lankytojams reikalingą infrastruktūrą, numatoma:

44.1. pastatyti automobilių tiltą per Apsingės upelį Netiesų kaime;

44.2. rekonstruoti automobilių tiltą per Ūlos upę Žiūrų kaime;

44.3. rekonstruoti kabančių tiltą per Merkio upę Mardasavo kaime;

44.4. pastatyti tiltą pėstiesiems ir dviratininkams Uciekos upelio žemupyje;

44.5. pastatyti tiltą pėstiesiems ir dviratininkams per Dubaklonio ravą Dubaklonio kaime;

44.6. sudaryti sąlygas pėstiesiems ir dviratininkams persikelti per Merkio upę ties Česukų kaimu – atkurti keltą arba pastatyti kabančių tiltą.

45. Valstybės sienos apsaugos zonoje ir pasienio juostoje taikomas pasienio teisinis režimas, nustatytas Pasienio teisinio režimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 2002 m. balandžio 30 d. nutarimu Nr. 598 „Dėl Pasienio teisinio režimo taisyklių patvirtinimo“.

Priedų pakeitimai:

10.Dzukijos_NP_tvarkymo_planas_1

Priedo pakeitimai:

Nr. [143](#), 2018-02-12, paskelbta TAR 2018-02-14, i. k. 2018-02269

Nr. [312](#), 2023-04-26, paskelbta TAR 2023-05-02, i. k. 2023-08298

11.Dzukijos_NP_tvarkymo_planas_2

Priedo pakeitimai:

Nr. [143](#), 2018-02-12, paskelbta TAR 2018-02-14, i. k. 2018-02269

Nr. [312](#), 2023-04-26, paskelbta TAR 2023-05-02, i. k. 2023-08298

12.Dzukijos_NP_tvarkymo_planas_3

Priedo pakeitimai:

Nr. [143](#), 2018-02-12, paskelbta TAR 2018-02-14, i. k. 2018-02269

Nr. [312](#), 2023-04-26, paskelbta TAR 2023-05-02, i. k. 2023-08298

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [143](#), 2018-02-12, paskelbta TAR 2018-02-14, i. k. 2018-02269

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimo Nr. 740 „Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“ pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [478](#), 2018-05-16, paskelbta TAR 2018-05-22, i. k. 2018-08206

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimo Nr. 740 „Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“ pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [312](#), 2023-04-26, paskelbta TAR 2023-05-02, i. k. 2023-08298

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimo Nr. 740 „Dėl Dzūkijos nacionalinio parko planavimo schemos (ribų ir tvarkymo planų) patvirtinimo“ pakeitimo